

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань правоохоронної діяльності

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-35-06

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань правоохоронної діяльності на засіданні 02 червня 2021 року (протокол № 75) на виконання доручення Голови Верховної Ради України Разумкова Д.О. розглянув проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення виконання Україною Конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей» (**реєстр. № 1192** від 29.08.2020 р.), поданий народним депутатом України Климпуш-Цинцадзе І.О. та іншими народними депутатами України.

Метою проекту, як зазначено у пояснювальній записці до нього, є створення законодавчих умов для ефективного виконання Україною міжнародних зобов'язань, взятих відповідно до Гаазької конвенції.

Для досягнення вказаної мети законопроектом пропонується внести зміни до Цивільного процесуального кодексу України, Сімейного кодексу України, Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу, Кодексу України про адміністративні правопорушення та законів України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України», «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», «Про виконавче провадження». Зазначеними змінами, зокрема, визначаються особливості розгляду судом справ про повернення дитини на підставі Конвенції; батькам-вихователям надається право вимагати відібрання дитини від інших осіб, які не мають на те законних повноважень; встановлюється кримінальна відповідальність одного із батьків (усиновлювачів), опікунів, піклувальників, які незаконно вивезли чи утримують за кордоном дитину, яка має постійне проживання в Україні, в порушення рішення органу опіки та піклування або суду тощо.

Проаналізувавши законопроект, народні депутати України – члени Комітету зазначили наступне:

- законопроектом пропонується доповнити Кримінальний кодекс України новою ст. 146-2, у якій встановлюється, що вивезення за межі України дитини, яка постійно проживає в Україні і не досягла шістнадцяти років, та/або утримування такої дитини за кордоном одним із батьків (усиновлювачем), опікуном, піклувальником є незаконним, якщо такі дії відбуваються в порушення: 1) рішення органу опіки та піклування; 2) суду; 3) прав, встановлених законодавством, щодо визначення місця проживання дитини, але такі дії охоплюються ст. 146 (Незаконне позбавлення волі) КК України, а дії у вигляді вивезення за межі України дитини, яка постійно проживає в

Україні і не досягла шістнадцяти років, та/або утримування такої дитини за кордоном, які вчинені особою в порушення рішення суду, підпадають під ознаки складу злочину, передбаченого чинною ст. 382 КК України (Невиконання судового рішення);

- процедура екстрадиції, як правило, є тривалою, а сам факт відкриття кримінального провадження за ст. 146-2 КК України щодо одного із батьків (усиновлювача), опікуна, піклувальника не відповідає цілям Конвенції, встановлення кримінальної відповідальності за незаконне вивезення чи утримування дитини за кордоном вищевказаними особами є недоцільним. Окрім того, буквально тлумачення назви Конвенції (використання словосполучення – «цивільно-правові аспекти») свідчить про те, що Конвенція покликана врегулювати відносини щодо забезпечення негайного повернення дітей, незаконно переміщених до будь-якої з Договірних держав або утримуваних у будь-якій із Договірних держав, а відповідні дії щодо порушення положень Конвенції розглядаються як акт порушення прав піклування або доступу до дитини, яка не досягла 16 років і постійно проживала в Договірній державі (ст. 4 Конвенції), а не як кримінальне правопорушення;

- припис нового п. 12-1 частини 3 ст. 18 Закону України «Про виконавче провадження», згідно з яким виконавець під час здійснення виконавчого провадження має право безперешкодно входити на земельні ділянки, до житлових та інших приміщень боржника - фізичної особи у зв'язку з примусовим виконанням рішення суду про відібрання дитини або про повернення дитини в державу постійного проживання не узгоджується зі ст. 30 Конституції України, відповідно до якої «кожному гарантується недоторканність житла. Не допускається проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше як за вмотивованим рішенням суду». Крім того, це положення не відповідає частині 1 ст. 233 Кримінального процесуального кодексу України, згідно з якою ніхто не має права проникнути до житла чи іншого володіння особи з будь-якою метою, інакше як лише за добровільною згодою особи, яка ними володіє, або на підставі ухвали слідчого судді;

- змінами до ст. 389 Цивільного процесуального кодексу України пропонується визначити, що рішення у справах про повернення дитини не підлягають касаційному оскарженню, але така норма звужує права дітей на визначення місця проживання, насамперед тих, які повертаються з України в іноземну державу, у зв'язку з цим потребують перегляду пропозиції щодо невідкладності виконання рішень про повернення дитини в державу постійного проживання з огляду на вимоги ст. 10 цієї Конвенції щодо вжиття заходів для «добровільного повернення дитини». Вказана пропозиція обґрунтовується тим, що у разі фактичного переміщення дитини за кордон при невідкладному виконанні відповідного рішення повернути дитину в Україну буде складно.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України висловлює зауваження до поданого законопроекту.

Міністерство юстиції України висловлює зауваження та пропозиції до законопроекту.

Національна поліція України зазначає, що законопроект потребує доопрацювання.

Офіс Генерального прокурора вказує на необхідність доопрацювання законопроекту.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини не підтримує законопроект.

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого та Харківський національний університет внутрішніх справ висловлюють ряд зауважень та пропозицій до законопроекту.

Всебічно обговоривши законопроект, Комітет ухвалив висновок рекомендувати Верховній Раді України відповідно до п. 3 частини 1 ст. 114 Регламенту Верховної Ради України проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення виконання Україною Конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей» (реєстр. № 1192) за наслідками розгляду в першому читанні **повернути суб'єктам права законодавчої ініціативи на доопрацювання.**

Співдоповідачем з цього питання на пленарному засіданні Верховної Ради України визначено голову підкомітету з питань кримінального законодавства та протидії злочинності Комітету з питань правоохоронної діяльності – народного депутата України Бакумова О.С.

Проект постанови Верховної Ради України додається.

Голова Комітету

Д. Монастирський

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Монастирський Денис Анатолійович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000000ACDE2E00CDCD8E00
Дійсний до: 21.01.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 04-27/3-2021/180605 від 03.06.2021

530331